

منظر ایرانی؛ زندگی رو به دشت

اکولوژی دانش پدیده‌های محیط و روابط میان آنهاست. علمی است که محیط را مجموعه‌ای از سیستم‌های پایین‌دستی می‌شناسد که در ارتباطی معنادار، سیستم بزرگتری را پدید می‌آورند.

منظر اما، تلفیق گزیده‌ای از آن سیستم بزرگتر با فهم ناظر از آن است. تفسیر آن، همچون قطعه‌ای از اکوسیستم پیش رو، چیز تازه‌ای است که انسان «آن» را می‌فهمد و «مقصودش» از بیرون را شکل می‌دهد. در این فرآیند، اکوسیستم و ناظر آن، مجموعه‌ای واحد و غیرقابل انفکاک را می‌سازند که منظر نامیده می‌شود. انسان، در «منظر» زندگی می‌کند؛ نه در اکوسیستمی که علم معرفی می‌کند.

ایرانیان از دیرباز به دلایل تاریخی، که بعید نیست منشأ جغرافیایی داشته باشد، نسبت به طبیعت حساسیت ویژه‌ای داشته‌اند که آنان را وامی‌داشته تا به آن توجه کنند و هر دم تفسیر جدیدی از آن برپا سازند.

میل ماندگار به ارتباط نزدیک با طبیعت، در هنر، معماری و شهر ایرانیان اثر عمیقی بر جا گذاشته است. از جمله هر جا که ممکن است تا دیدی به طبیعت گشوده گردد، گریز از آن روا نخواهد بود؛ برای این امر، معماری ایرانی، ایوان، اندام ویژه «تماشای بیرون» را پدید آورده تا دشت از قاب میان آن جلوه‌گری کند. بدین سان، ناظر ایستاده بر ایوان، از درون قابی که خود انتخاب کرده، برشی از دشت مقابل، که اکوسیستمی پیچیده از روابط نامتناهی است، را تماشا می‌کند؛ و این نگاه زمینه‌ساز تعلق خاطر می‌شود که از ذهن ایرانی بیرون نرفته است. این سان، اکوسیستم از نگاه منظر، شناخت خاصی از آن است که روابط درونی سیستم را به انتخاب ناظر به نمایش می‌گذارد. اکولوژی را اگر علم به روابط اکوسیستم معنا کنیم، در نگاه منظر، با آنچه علم می‌نمایاند، تفاوت خواهد داشت.

انتخاب «آیدا آل هاشمی» از اکولوژی منطقه «الموت» از دید ناظری که در ایوان ایستاده، نسبت این دو را به خوبی آشکار می‌سازد. آنچه این عکس، در کلیت خود روایت می‌کند منظری است که در بخشی از آن اکولوژی منطقه الموت آرمیده است.

سردبیر

سید امیر منصوری
amansoor@ut.ac.ir

Iranian Landscape; Living towards the Plain

Ecology is the science of environmental phenomena and their relations. It is a science that recognizes the environment as a collection of smaller systems which are in a meaningful relation to create a larger system.

However, landscape is a combination of selections from this larger system and the observer's perception. Its interpretation is a new thing alike a part of the facing ecosystem where "it" can be understood by human and clarify the "meaning" of outside for him. In this process, the ecosystem and the observer form a united indivisible set known as landscape. Human lives in "landscape"; not in the ecosystem that science introduces.

Iranians have long had a special sensibility towards nature, which is likely to have geographical origins, that has made them ponder and give new interpretations of it once a while.

The perpetual desire of close connection to nature has had a profound impression on art, architecture and cities created by Iranians. Wherever there may be an opening to nature, inevitably it will be; therefore, the Iranian architecture offers the creation of porch, the "viewing" element so that the plain be vividly observed from its frame.

Thus, an observer standing on the porch can enjoy a frame he has chosen where the complex ecosystem of infinite relations can be viewed; and this view underlies an affiliation that will not be forgotten in Iranian minds. Hence, the ecosystem according to landscape is a specific cognition of it which displays the internal relations of the system. If we consider ecology as the science of ecosystem relations, it will be different from what is meant by science, according to landscape.

Ayda Alehashemi's frame on ecology of Alamout site, as viewed by an observer standing on the porch, clarifies the relation of landscape and ecology vividly. What this photo depicts is a landscape, in which the ecology of Alamout site lies.

Editor-in-chief

Seyed-Amir Mansouri
amansoor@ut.ac.ir